

Det är dags för ett svenskt eurointräde

Dagens Industri den 30 november 2025

Inför den europeiska valutaunionens tillkomst analyserades för- och nackdelar med ett svenskt medlemskap av EMU-utredningen 1996, med mig som ordförande. Vår rekommendation var att Sverige borde vänta med ett inträde tills ekonomin hade återhämtat sig från 1990-talskrisen.

Sverige ställde sig också utanför valutaunionen vid starten 1999. I folkomröstningen 2003 blev det ett klart nej till euron.

Mycket har förändrats sedan dess. Därför har frågan om att på nytt utreda en svensk euroanslutning väckts, senast av flera politiska partier. En sådan utredning har just gjorts under min ledning och publiceras i dag.

Arbetet har skett på Stiftelsen Fritt Näringslivs uppdrag, men har bedrivits helt oberoende. Rapporten består av åtta bidrag av ekonomer och fyra av statsvetare. Vi har utbytt synpunkter på varandras analyser men författarna svarar ensamma för sina kapitel.

Dessutom har jag skrivit en sammanfattning. Den innehåller även mitt ställningstagande till ett euromedlemskap. I detta kapitel fungerar jag som en enmansutredare som, på grundval av beställda underlag, drar egna slutsatser.

Enligt min syn har argumenten för ett eurointräde över tid stärkts i förhållande till argumenten emot. Fördelarna är nu större än nackdelarna. Sverige bör därför ansluta sig till euron.

Man kan skilja mellan effekter på:

- Samhällsekonomisk effektivitet
- Konjunkturstabilisering
- Övrig ekonomi
- Politik

Den främsta samhällsekonomiska effektivitetsvinsten av att införa euron är att det skulle undanröja det handelshinder som växelkurssvängningar mot euron innebär. Det skulle öka handel och gränsöverskridande direktinvesteringar.

EMU-utredningen bedömde dessa effekter som små. I dag bör en mer positiv bedömning göras. Euron tycks ha ökat handeln med 10–15 procent mellan euroländerna och med ungefär hälften däruv mellan euroländer och icke-euroländer (tredjelandseffekten).

Eftersom Sverige redan har fått tredjelandseffekten mot euroområdet kan vår handelsökning vid ett euromedlemskap bli 5–7,5 procent. Därtill kan komma en lika stor handelsökning mot icke-euroländer till följd av en tredjelandseffekt mot dem. Effekterna på utländska direktinvesteringar är sannolikt ännu större.

Mer handel och gränsöverskridande direktinvesteringar ökar inkomster och välfärd. När internationell handel motverkas av amerikansk protektionism är en euroanslutning ett medel som vi själva förfogar över för att öka handeln.

I valutaunionen skulle vi inte längre ha en egen penningpolitik som kan stabilisera konjunkturen om den avviker från den i andra euroländer. Då finns inte heller någon växelkurs mot euroområdet som kan bidra till stabilisering.

Ett euromedlemskap kan därför öka konjunktursvängningarna. Men denna risk framstår i dag som betydligt mindre än tidigare. Vår konjunktur har blivit mer synkroniserad med euroområdets.

Senare års svenska konjunkturedgångar har alla haft globala orsaker: it-kraschen vid millennieskiftet, finanskrisen 2008–2010, pandemin 2020 och inflationskrisen 2022–2023. Den större synkroniseringen beror antagligen på att ökad internationell handel och finansiell integration sprider konjunkturstörningar mer mellan länder.

Om konjunkturutvecklingen ändå skulle bli betydligt sämre i Sverige än i euroområdet, är möjligheterna att ersätta egna penningpolitiska stimulanser med finanspolitiska betydligt bättre än tidigare.

Skälet är våra mycket starkare statsfinanser. Den ökade finanspolitiska handlingsfriheten kan inte bara användas vid Sverigespecifika konjunkturstörningar utan också om ECB:s penningpolitik blir fel för oss vid gemensamma störningar till följd av att vår ekonomi är mer räntekänslig.

Kronkursens svängningar har för det mesta hjälpt till att stabilisera ekonomin. Risken för destabiliserande kronrörelser, som under inflationskrisen 2022–2023, har dock ökat.

Det finns fler ekonomiska aspekter. Nya statsskuldskriser kommer troligen att uppstå i euroområdet. Då lär nya stödlån ges från Europeiska stabilitetsmekanismen, ESM, där Sverige blir medlem vid ett euromedlemskap. ECB kan göra förluster på stödköp av krisländers statsobligationer.

I båda fallen kan det bli svenska kostnader. Samtidigt minskar riskerna för det om stöden villkoras med budgetåtstramningar i krisländerna som tidigare skett.

Gemensam upplåning, som för pandemistöd och ökad försvarskapacitet, kan också ge Sverige kostnader, eftersom statsfinansiellt starka länder då agerar borgenärer för mer skuldsatta. Men då den gemensamma upplåningen är i hela EU:s regi, är dessa risker oberoende av en euroanslutning.

Ett euromedlemskap betyder också deltagande i bankunionen. Att finansiell tillsyn av storbankerna då flyttas till ECB har både för- och nackdelar. Bankunionen innebär även gemensam hantering av fallerande banker. Vi skulle då kunna få betala för andra EU-länders bankkriser.

Men vi kan också få stöd i en inhemsk kris. Eftersom risken för bankkriser i dag är större i euroområdet – även om den minskat – än i Sverige, hamnar överväganden om sådana på den negativa sidan för ett eurodeltagande.

Före eurostarten fanns en oro för att Sveriges politiska inflytande i EU kunde bli lidande om vi stod utanför valutaunionen. Det finns inte stöd för att detta hittills har skett i allmänna frågor, såsom den

inre marknaden, klimatpolitiken, energipolitiken och utrikespolitiken. Faran ökar dock om fler länder inför euron.

Samtidigt tycks Sveriges inflytande i ekonomiskpolitiska frågor ha blivit mindre utanför valutaunionen. En rad reformer som avser alla EU-länder har utformats av euroländerna. Dessa har haft dagordningsmakten i frågor som övervakningen av nationella budgetar och makroekonomiska obalanser, reformerna av stabilitetspakten, kraven på oberoende finanspolitiska institutioner, reglerna för resolution av banker och pandemistöden.

En särskild risk vid fortsatt euroutanförskap är mindre svenskt inflytande på utvecklingen av en mer integrerad europeisk kapitalmarknad.

Euron är också ett politiskt projekt för att främja ”en allt fastare sammanslutning mellan de europeiska folken” genom mer gemensamt beslutsfattande och mer gemensam offentlig diskussion. Ett svenskt eurointräde vore en signal om att vi vill bidra mer till Europas politiska integration och skulle binda oss ännu hårdare till EU-samarbetet, vilket borde ha positiva effekter också på andra EU-länders vilja till det.

Sammanfattningsvis talar samhällsekonomiska effektivitetseffekter och politiska konsekvenser för ett eurointräde, medan konjunkturrisiker och faran för kostnader för kriser i euroområdet talar emot.

Huvudmotiveringen för min rekommendation om ett eurointräde är den vikt jag lägger vid att Sverige i en alltmer hotande geopolitisk situation ska bidra till mer politisk sammanhållning i Europa. Dessutom har effektivitetsargumenten för ett euromedlemskap förstärkts och konjunkturargumenten emot försvagats.

Rapportens främsta bidrag är de olika författarnas analyser av olika aspekter. Dessa bör vara av värde för alla, oberoende av hur man väger ihop dem. Därför hoppas jag att hela rapporten blir ordentligt läst!

Lars Calmfors